

ĐỀ ÁN XÂY DỰNG CÁC CSDL TRUY CẬP MỞ (OPEN ACCESS DATABASES-OADB) ĐỐI VỚI CÁC NƯỚC ASEAN

Tại Hội nghị Bộ trưởng KH&CN ASEAN + 3 ở Malaixia (28/8/2006), các nước đã nhất trí với Đề án của Nhật Bản về xây dựng một số “CSDL truy cập chung (OADB) về KH&CN” của ASEAN và các nước “+3” (Nhật Bản, Trung Quốc và Hàn Quốc) cũng như 3 nước mở rộng khác là Australia, New Zealand, Ấn Độ. Có thể tóm tắt Đề án như sau:

Mục tiêu: Phục vụ công tác nghiên cứu, giải quyết những vấn đề chung về KH&CN; Trao đổi, phát triển nguồn nhân lực.v.v...

Phương thức hợp tác: Truy cập mở một số CSDL về KH&CN đối với các thành viên tham gia

Nội dung trọng tâm: Xây dựng các CSDL nòng cốt về KH&CN, trước hết là các CSDL sau:

1. CSDL về kết quả nghiên cứu (R&D Results);
2. CSDL về các chương trình/quỹ hỗ trợ nghiên cứu và phát triển (R&D Support Program);
3. CSDL về thiết bị, phương tiện phục vụ phối hợp nghiên cứu (R&D Facility available)
4. CSDL Hồ sơ cán bộ (Researchers Profile);
5. CSDL Thông tin về việc làm trong lĩnh vực KH&CN (Job Information, Job -seeking Researcher Information);
6. CSDL về các chương trình phát triển nguồn nhân lực, chương trình trao đổi nghiên cứu (Human Resource Development Program, Research Exchange Program);
7. Các CSDL khác (tùy thuộc khả năng).

JST (Japan Science and Technology Agency) đã xây dựng Đề án OADB và tổ chức hai lần Hội nghị chuyên gia các nước để trao đổi về việc triển khai Đề án này.

Hội nghị lần thứ nhất được tổ chức tại Tokyo, ngày 26 tháng 2 năm 2007 với sự tham gia của đại diện 11 nước: 8 nước ASEAN (Campuchia, Indônêsi-a, Lào, Malaysia, Myanma, Philippin, Thái Lan, Việt Nam) và 3 nước mở rộng (Nhật bản, Hàn Quốc, Ấn Độ). Hội nghị đã nghe 13 báo cáo: Báo cáo khai mạc, đề dẫn, 8 báo cáo về hiện trạng các CSDL về KH&CN của 8 nước ASEAN, báo cáo của Ban Thư ký ASEAN, báo cáo về Đề án OADB do JST trình bày. Những vấn đề trọng tâm được bàn tới nhiều nhất là các vấn đề: ngôn ngữ trình bày giao diện, thông tin/dữ liệu; cấu trúc và format/khổ mẫu dữ liệu; giao diện tìm, công cụ tìm và khai thác qua Web; và vấn đề hỗ trợ/vai trò của Nhật bản trong xây dựng Đề án đối với các nước (nhất là Căm pu Chia, Lào và Việt Nam).

Kết thúc Hội nghị, đại diện các nước đã thông qua Bản kết luận, trong đó bao gồm: a) về nội dung: các CSDL phải có nội dung phù hợp Đề án; Giao diện và ngôn ngữ dữ liệu (ít nhất là tóm tắt) của các CSDL phải là tiếng Anh; b) về kỹ thuật: các CSDL đều phải đảm bảo truy cập và khai thác được một cách thuận tiện trên INTERNET (đảm bảo tương thích với OADB do Nhật Bản chủ trì tích hợp và phát triển); c) Những khía cạnh khác cũng cần trao đổi để thống nhất về mặt quốc gia, đó là: vấn đề bảo mật; vấn đề tổ chức và phối hợp (mỗi nước đều phải có cơ quan đầu mối, có kế hoạch/đề án tầm quốc gia) nhằm đảm bảo các biện pháp khả thi một cách đồng bộ trong xây dựng, duy trì và phát triển OADB,...

Sau Hội nghị lần thứ nhất, JST tiếp tục phát triển Đề án và mỗi lần chỉnh sửa đều gửi cho đại biểu các nước thành viên để lấy ý kiến. Và, để thống nhất những quan điểm chính cũng như đẩy nhanh tiến độ, Hội nghị chuyên gia các nước thành viên lần thứ 2 đã được tổ chức trong 2 ngày (10 - 11/03/2008) cũng tại Tokyo. Hội nghị đã được nghe báo cáo về hiện trạng và hoạt động của 9 nước, tiếp đó JST Nhật bản trình bày các đề xuất, những

quan điểm cơ bản của Đề án OADB hiện tại để các đại biểu tiếp tục trao đổi, góp ý.

Với thời gian đã hơn 1 năm (tính từ xuất phát điểm tháng 8/ 2006 đến nay) và đã qua hai lần hội nghị, nhưng chuyên gia các nước tham dự đều thấy rằng tiến độ Đề án như vậy là quá chậm. Để đẩy nhanh tiến độ cũng như tăng tính khả thi của Đề án cần thực hiện một số giải pháp, trước hết về mặt tổ chức, lộ trình và sau đó là giải quyết những vấn đề kỹ thuật và nội dung cụ thể.

Hội nghị chuyên gia lần thứ hai đã nêu một số kiến nghị về mặt nguyên tắc, được thể hiện qua 8 điểm sau đây:

1. Các quan điểm và nguyên tắc của Đề án OADB (kể cả chỉnh sửa, bổ sung) đều phải được gửi cho đại diện các nước thành viên để lấy ý kiến.
2. Kế hoạch tổng thể của Đề án OADB trong 5 năm tới phải đề ra được những mốc quan trọng, cụ thể và có các tiêu chí đánh giá;
3. Trong Đề án cần nêu rõ những trọng tâm của mỗi nước thành viên;
4. Với mục tiêu phát triển, Đề án OADB thử nghiệm cần dựa trên các CSDL về KH&CN bằng tiếng Anh của các nước;
5. Đề án cần có sự chấp thuận của chính phủ từng nước thành viên, nhất là đối với việc chia sẻ các thông tin/dữ liệu (với các nước thành viên khác);
6. Khổ mẫu dữ liệu chung cần được thiết kế dựa trên các khổ mẫu khác nhau của các nước thành viên tham gia;
7. Trong Đề án OADB cần có các khoá học nhằm chuyển giao kỹ năng cho cán bộ các nước thành viên trong việc xây dựng, duy trì các CSDL;
8. Đề án OADB phải đảm bảo lợi ích cho các nước thành viên quyền truy cập mở đến các mã nguồn.

Dựa vào kết luận trên, và để thúc đẩy Đề án, Kế hoạch trong những tháng tới là:

- JST sẽ gửi kết quả Nghiên cứu, tiếp tục hoàn thiện OADB cho các nước thành viên để lấy thêm ý kiến cũng như để khẳng định lại quan điểm;
- Nhật Bản cần phải xây dựng Kế hoạch Phát triển OADB 5 năm, trong đó nêu những mốc quan trọng của mỗi năm và đối với mỗi nước.
- Mỗi bước tiếp theo của Đề án đều phải tính đến khả năng phối hợp của đại diện trung gian của mỗi nước; đồng thời các nước tham gia đều phải nỗ lực tiếp nhận và tham gia thúc đẩy các bước đi đó.

Nhật Bản sẽ báo cáo những kết quả và tiến bộ của Đề án OADB tại Hội nghị cấp bộ trưởng các nước ASEAN và 6 nước thành viên mở rộng, dự kiến vào mùa Thu năm 2008.

Nguyễn Tiến Đức